

Exdiplomat Šarapatka vysvětluje těm nejhoupějším a nejnaivnějším pablům ve sněmovně a ve vládě, kteří oslavují “velké vítězství” nad jadernou supervelmocí: ŽE BY RUSKO TAK SNADNO USTOUILO TLAKU Z NAŠÍ STRANY? NE, NE! TOTO BUDE NEJSPÍŠ NÁSLEDOVAT...

- CZ24 News | 25. dubna 2021

ČESKO/RUSKO: „Buď důkazy existují, a pak nechť následuje obvinění, případně usvědčení pachatele, odsouzení a trest, nebo je zde pouze podezření, pak bychom měli nejspíš mlčet a ne dávat ultimáta,“ říká bývalý diplomat a nezávislý poslanec Milan Šarapatka ke kauze Vrbětice. Její znovuotevření po sedmi letech považuje za zástupný problém, o jehož cíli se prý dá jen spekulovat. Ze své pracovní zkušenosti nepokládá kroky českých politiků za „hvězdnou hodinu naší diplomacie“. Podle něj ji spíše krutě zaplatíme.

Počty diplomatů a zaměstnanců ambasád na ruské i české straně budou vyrovnány. Rusko tak přistoupilo na paritu vzájemných diplomatických vztahů po jejich eskalaci kvůli výbuchům ve Vrběticích. Očekával jste, že na podmínky Česka Moskva nakonec přistoupí?

Upřímně řečeno, neočekával. Myslel jsem si naopak, že to skončí možná až uzavřením ambasád v obou zemích. Nezdá se mi ale, že by Rusko bylo ochotno takto snadno ustoupit tlaku z naší strany. Dokážu si proto představit, že se jejich odvetná opatření, o kterých hovořili, přesunou například do

ekonomické oblasti. Už jen dosavadní dohoda ale prakticky paralyzuje nejen naši ambasádu, ale také Český dům, zázemí pro české podnikatele v Moskvě.

O čem tato mírná reakce Ruska svědčí podle vás?

Nevím, ale může se jednat o přehodnocení důležitosti jejich ambasády v Praze. Nebo jim také už došla trpělivost se všemi těmi schválnostmi z české strany, které s diplomacií nemají nic společného. Od sochy Koněva, přes pomník Vlasova v Řeporyjích, až po náměstí Borise Němcova před jejich ambasádou. Považuji za fatální selhání české diplomacie, že tyto provokace dopustila. Rusko nemusíme mít rádi, ale respektovat jej, chtít nechtět, musíme. A je rozhodně lepší, aby Rusko bylo náš partner, než aby bylo naším nepřítelem.

Česká republika dala Rusku ultimátum, aby dovolilo obnovit činnost tamního českého velvyslanectví. Když Rusko nereagovalo, čeští politici rozhodli, že dalších 60 ruských diplomatů a pracovníků musí zpátky domů. Souhlasil jste s tak rázným krokem?

Nepovažuji tento vývoj vztahů za rozumný. Bylo určitě správné snažit se o narovnání disproportního zastoupení obou zemí, ale ultimáta se v diplomacii prostě nedávají. V diplomacii se vyjednává. Výsledkem je, jak už bylo výše uvedeno, faktická paralýza našeho velvyslanectví v Moskvě. To může být při našem nadcházejícím předsednictví Evropské unie velkým handicapem. Myslím si, že za tuto hvězdnou hodinu naší diplomacie, jak to někdo v novinách nazval, ještě hodně a krutě zaplatíme.

Objevovala se varování, že může dojít až k úplnému přerušení všech vztahů a vypovězení veškeré spolupráce. I vy jste to riziko zmínil. Pokud by k tomu došlo, byla by to odpovídající cena za uplynulé události?

Doufáme, že k tomu nedojde. Stále věřím, že se mezi našimi politiky najdou tací, kteří se k současné diplomatické krizi mezi oběma zeměmi postaví realisticky a budou, místo ultimát, hledat cestu k vyjednávání. V opačném případě se obávám, že naše republika zaplatí příliš vysokou cenu.

Jaké a jak vážné následky by pro Českou republiku či Ruskou federaci mohlo ukončení spolupráce mít?

Na politické a diplomatické úrovni je prakticky již dokonáno. O moc horší to být nemůže. Ještě zbývá vypovězení velvyslanců a pak už snad jen válka. Doufám, že ti, kdož o tom u nás dnes rozhodují, s ultimáty již skončili.

Reakce Rusů se nejspíš přesune do ekonomické oblasti a je možné očekávat výrazné utlumení vzájemné obchodní výměny, turistiky a možná i sankce v oblasti dodávek energetických surovin. Od Ruska kupujeme 50 procent ropy a přes 80 procent zemního plynu. Samozřejmě, že díky napojení republiky na západní energetickou infrastrukturu můžeme brát suroviny odjinud, ale samozřejmě také za úplně jiné ceny.

To, co se nyní děje, je následkem oznámení Bezpečnostní informační služby, že za výbuchy ve Vrběticích stojí ruští agenti GRU. Politici, kteří mají ke zprávě zpravodajců přístup, tvrdí, že mají důvodné podezření, obvinění však zatím nepadlo. Jak celou událost čtete vy?

Jak psala média, v kauze Vrbětic existují stoprocentní důkazy o důvodném podezření... Protože jsem vzděláním také právník, tuto argumentaci mohu jen těžko přijmout. Buď důkazy existují, a pak nechť následuje obvinění, případně usvědčení pachatele, odsouzení a trest, nebo je zde pouze podezření, pak bychom měli nejspíš mlčet a ne dávat ultimáta. Současné znovuotevření kauzy Vrbětic po sedmi letech proto považuji nejspíše za zástupný problém, o jehož skutečném cíli mohu jen spekulovat.

Možná Dukovany, možná Ukrajina, možná Nord Stream 2, možná podpora Bidenovy protiruské rétoriky. Kdo ví...

Co si myslíte o dohaděch, zda za výbuchem stojí skutečně Rusko a Česko není jen ve hře mocností? Mluví se například o vlivu ze Spojených států.

Nevím, nebudu spekulovat, ale skutečně se zdá, že jde o zástupný problém sloužící jinému, mně neznámému, účelu.

Premiér Andrej Babiš (ANO) při jedné z tiskovek řekl, že se nejednalo o státní teroristický útok, ale útok na zboží. Později se za to omluvil. Jak jste jeho slova vnímal?

Souhlasím s hodnocením premiéra Babiše, že se nejednalo o teroristický útok, ale o sabotáž, nota bene namířenou proti zájmům jiného subjektu, než je Česká republika. Proč následně otočil, nevím...

Jak si v celé události vedli čeští politici v rámci mezinárodní diplomacie z pohledu bývalého diplomata?

Jak jsem již uvedl výše, nepovažuji jednání české diplomacie v této kauze za zdařilé. Použití ultimáta vůči velmoci je velmi nestandardní postup. Výsledkem jsou nyní nefunkční velvyslanectví obou zemí a určitě nejhorší diplomatické vztahy s Ruskem za dobu naší existence. Hrozí dále, že se budou také zhoršovat naše ekonomické vztahy s jedním z největších trhů světa. O to víc mě překvapila slova nového ministra zahraničí Jakuba Kulhánka (*za ANO, pozn. red.*) na tiskové konferenci, kdy označil za svoji první prioritu právě podporu ekonomické diplomacie. Asi tím vyhlašováním ultimát.

Na dostavbě jaderné elektrárny v Dukovanech se nebude podílet ruský ROSATOM. Je to tak správně?

Mně je opravdu jedno, kdo atomovou technologii pro Dukovany dodá. Zásadní je, aby byl systém bezpečný a cena konkurenceschopná. To, že se dodavateli upíšeme vlastní krví na mnoho let, je ale také pravda. A to kterémukoli ze současných zájemců.

Jak tedy nyní k Rusku přistupovat? Jak nastavit, případně obnovit vzájemné vztahy?

Myslím si, že to bude dosti těžké. A určitě k tomu nedojde v nejbližší době. Diplomatické vztahy jsme si vzájemně fakticky zařídili. Ruské velvyslanectví v Praze nejspíš přestane hrát nějakou globálnější evropskou roli. Nahradí ho například jejich velvyslanectví ve Vídni nebo jinde, kde se k Rusům chovají o poznání pragmatičtěji a realističtěji. Bilaterálně jsme pro Rusy, kromě turistiky a ukládání ušetřených rublíků do našich nemovitostí, zcela nezajímaví. Možná bychom mohli naše vztahy s Ruskem na příštích deset let přirovnat ke vztahům Rusko-Island. A to kdoví, jestli.

Co si myslíte o reakci Severoatlantické aliance a Evropské unie na tento konflikt? Někdo mluví o vlažné reakci, někdo o neschopnosti Česka podat informace a rázně žádat reakci...

Kromě několika banálních slovních proklamací ze strany Evropské unie, Severoatlantické aliance a jejich členských zemí zatím prakticky k žádné zásadní reakci nebo podpoře nedošlo. A to bez ohledu na to, zda a jak jsme o podporu požádali nebo nepožádali. Čestnou výjimku samozřejmě tvoří naše bratrské Slovensko a pobaltské země, které solidárně vyhostily také pár diplomatů. Každá z těchto zemí pro to má ale také své vlastní specifické důvody. Zatím se však konkrétními kroky nepřidala žádná ze zemí, které hrají v Evropské unii nebo v NATO první housle. A moc nevěřím tomu, že by se tak v nejbližší budoucnosti stalo. Proč by to také dělaly? Na rozdíl od nás totiž považují Rusko za

reálnou sílu a velmi rádi na ruském trhu také nahradí i ty naše poslední drobečky, které nám tam ještě zbyly.